

Список бібліографічних посилань: 1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 16.10.2019). 2. Про практику здійснення судами кримінального провадження щодо неповнолітніх : інформ. лист Вищ. Спеціаліз. суду України з розгляду цивіл. і кримін. справ від 16.01.2017 № 223-66/0/4-17 // Закон і Бізнес : сайт. URL: https://zib.com.ua/ua/print/127476-list_vssu_vid_16012017_223-6604-17_pro_praktiku_zdiysnennya_html (дата звернення: 16.10.2019). 3. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейним коментарем, висновками Верховного Суду України. Харків : Право, 2019. 696 с. 4. Про затвердження Інструкції з організації діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України : наказ МВС України від 06.07.2017 № 570 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0919-17> (дата звернення: 16.10.2019).

Одержано 18.10.2019

УДК 343.98

Ольга Вячеславівна ІВАНОВА,

головний судовий експерт відділу економічних досліджень

Харківського науково-дослідного

експертно-криміналістичного центру МВС України

НАПРЯМИ АДАПТАЦІЇ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС

Сучасна українська податкова система є досі одна з найскладніших і найменш сприятливих для ведення бізнесу не тільки серед європейських країн, але й у глобальному порівнянні, що значно знижує конкурентоспроможність економіки нашої держави. Це регулярно підтверджують міжнародні звіти й рейтинги, дослідження вітчизняних економістів, а також оцінки інвесторів, які працюють в Україні.

За даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі, рівень тіньової економіки у 2018 році склав 30 % від обсягу офіційного ВВП [1]. Така ситуація змушує системно переформатувати державну економічну політику та провести реформування податкової системи, яка здатна забезпечити баланс потреб держави у фінансових ресурсах. А успішне реформування позитивно позначиться на

рівні зайнятості населення, інвестиційній, інноваційній та підприємницькій активності і сприятиме зростанню добробуту населення взагалі. Тому вкрай важливим є з'ясування пріоритетних напрямів під час удосконалення податкової системи.

Одним із основних питань, що залишається актуальним протягом усього періоду реалізації сучасних податкових реформ в Україні, є визначення оптимального рівня податкового навантаження та структури національної податкової системи [2, с. 11]. Утримання органів публічної влади та фінансування функцій держави вимагають постійного поповнення бюджетів, а з іншого – надмірне навантаження на платників податків не стимулює розвитку економіки у державі та її регіонах. Тому цілком логічно Уряду України визначити модель податкової політики, виходячи з її поділу на фіскальну, помірно-фіскальну та фіскально-регулятивну політику. Якщо під час реалізації фіскальної політики за мету ставиться виключно наповнення бюджету країни, то під час проведення помірно-фіскальної політики структурні перетворення у податковій системі досягаються за рахунок застосування податкових стимулів у вигляді надання податкових пільг, диференціації ставок податків тощо. Найбільш актуальною, з нашої точки зору, вважаємо фіскально-регулятивну політику, яка «... дозволяє досягти зростання ВВП випереджувальними темпами порівняно з податковими доходами ...» [3, с. 77]. Отже, фіскально-регулятивна політика України повинна бути наближена до стандартів ЄС, а також «... з урахуванням того, що сучасному розвитку притаманне взаємопроникнення та переплетіння різних концепцій та теорій фіскальної політики, і кожна держава на шляху досягнення поставлених цілей має самостійно обирати найбільш прийнятну з них» [4, с. 333].

Інструментом реалізації податкової політики України є нормативно-законодавче забезпечення як сукупність нормативно-правових актів, які містять правові норми, об'єднані спільним предметом регулювання. Податкове законодавство України є одним із найскладніших та наймінливіших складників правової системи держави. На сьогоднішній Податковий кодекс України є базовим законодавчим актом у сфері оподаткування. Він регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків та зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їхнього адміністрування [5]. На його основі прийнято і введено в дію сотні нормативно-правових актів, що потребують певної адаптації до законодавства ЄС.

Нині податкова реформа України націлена на перехід від контролюючої функції фіскальних органів до обслуговуючої ролі, зменшення кількості податків, їх розміру та спрощення порядку розрахунку і сплати, впровадження електронних сервісів для платників податків) [6]. Для більшості країн ЄС характерно встановлення прогресивної шкали оподаткування доходів громадян, коли до більших за обсягами доходів застосовуються вищі ставки податків. Пропорційна шкала, за якої розмір ставки не залежить від величини бази оподаткування, діє лише у деяких східноєвропейських країнах (Болгарії, Чехії, Естонії, Латвії, Литві, Угорщині та Румунії).

Т. Голоядова визначила, що прагнення України ввійти до Європейського Союзу вимагає узгодженості вітчизняного податкового законодавства до законодавчих вимог у сфері оподаткування, що існують у ЄС, тому необхідна поступова лібералізації податкової політики в напрямі зменшення податкових ставок і надання податкових пільг за основними податками в Україні, створення умов для реалізації принципу соціальної справедливості в оподаткуванні та стабільне податкове законодавство в Україні. Для реалізації пріоритетів розвитку податкової політики України необхідно здійснювати комплекс стимулюючих заходів, які передбачають: зниження податкового тиску, стимулювання інноваційної діяльності, сприяння розвитку малого підприємництва, підвищення фіскальної ефективності податків за рахунок розширення податкової бази, поліпшення адміністрування, зменшення масштабів ухилення від сплати податків та розробка ефективних механізмів податкового адміністрування [7, с. 362]. Така точка зору заслуговує на увагу і під час завершення послідовної податкової реформи й оптимізації національної податкової системи слід враховано і науково обґрунтовано приймати управлінські рішення, уникаючи безсистемних хаотичних змін ставки того чи іншого податку або окремої процедури адміністрування, яка не узгоджена з концепцією адміністрування.

Інструменти, здатні забезпечити позитивний вплив податкової політики на підвищення конкурентоспроможності українського бізнесу та розвиток економіки України в цілому: 1) зниження податкового навантаження на фізичних осіб; 2) раціональний розподіл податкового навантаження на юридичних осіб; 3) удосконалення механізму адміністрування податків, що унеможливорює ухилення від сплати податків і зборів; 4) запобігання корупційним проявам у сфері оподаткування; 5) впровадження фіскально-

регулятивної моделі податкової політики, стимулювання добровільності сплати податків; 6) адаптація Податкового кодексу України та базових податкових законів України до законодавства ЄС.

Податкова політика має забезпечувати: лібералізацію податкових відносин; спрощення податкової системи через оптимізацію кількості податків та зборів та через максимальну інформатизацію процесу адміністрування податків та зборів тощо.

Базові напрями адаптації законодавства України про податки та збори до законодавства ЄС: 1) оптимізація податкового навантаження; 2) удосконалення методики та технології адміністрування податків і зборів, а також податкового контролю; 3) легалізація раніше прихованих доходів (завдяки впровадженню широкомасштабної комбінованої податкової амністії).

Список бібліографічних посилань: 1. Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2018 рік : розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.03.2018 № 244-р. *Урядовий кур'єр*. 2018. № 78. 2. Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік : розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 № 275-р. *Урядовий кур'єр*. 2017. № 85. 3. Алексєєва Л. О., Дулік Т. О., Тристан В. Р. Окремі питання реформування податкової системи України // Сучасні механізми забезпечення соціально-економічної безпеки на мікро- та макрорівнях : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2017. 495 с. 4. Слатвінська М. Фіскальна політика як інструмент державного регулювання. *European Journal of Economics and Management*. 2019. Vol. 5, Iss. 1. P. 327–333. 5. Податковий кодекс України : закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. *Офіційний вісник України*. 2010. № 92, т. 1. Ст. 3248. 6. Ослунд А. Україні потрібна радикальна, але розумна податкова реформа // Українська правда : сайт. 04.09.2015. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/09/4/7080176/> (дата звернення: 15.10.2019). 7. Голоядова Т. О. Податкова політика України: сучасний стан та зміни. *Молодий вчений*. 2018. № 2 (54). С. 359–363.

Одержано 20.10.2019